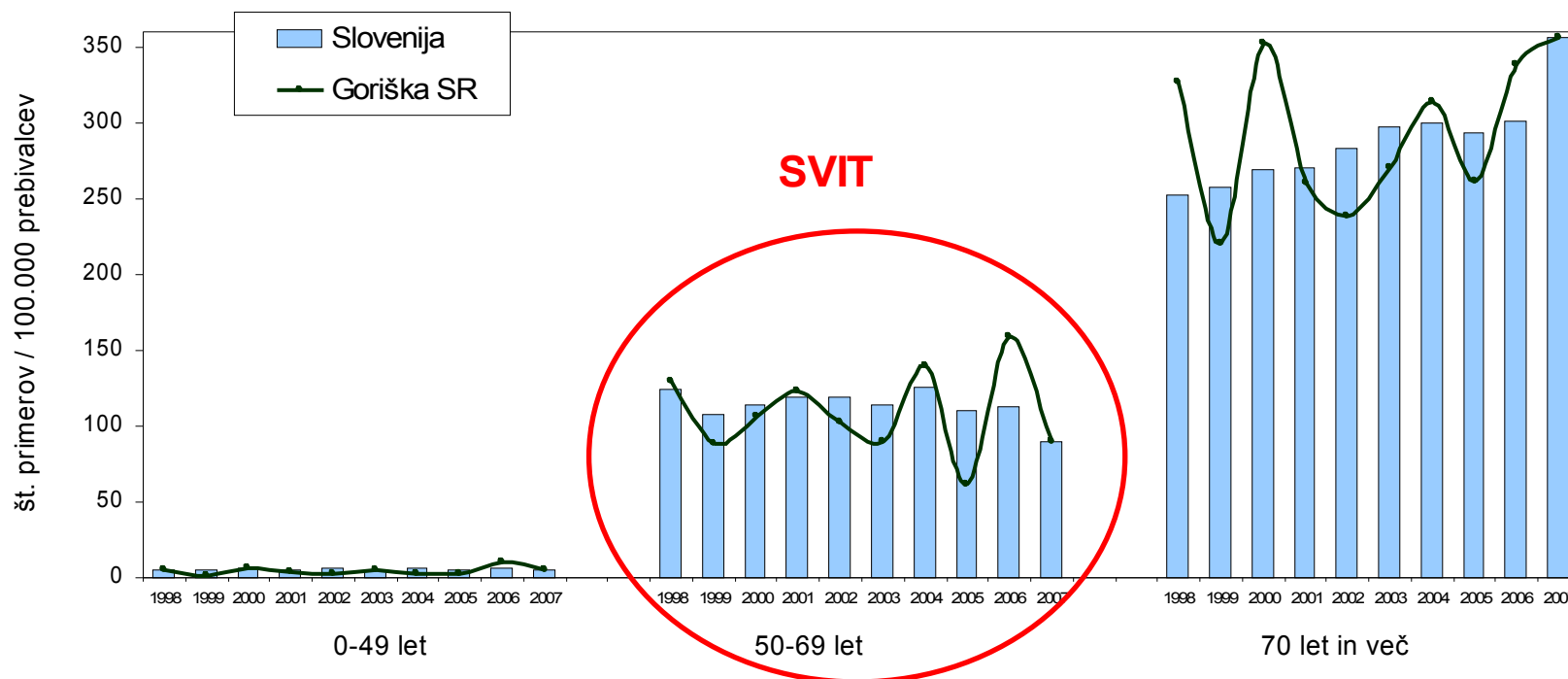

OBOLEVNOST ZA RAKOM V GORIŠKI STATISTIČNI REGIJI IN ODZIVNOST NA PRESEJALNE PROGRAME

Rak debelega črevesa in danke ter preventivni program SVIT

Slika 1. GROBA INCIDENČNA STOPNJA RAKA DEBELEGA ČREVESA IN DANKE po starostnih skupinah GORIŠKA STATISTIČNA REGIJA¹ IN SLOVENIJA, 1998-2007

Rak debelega črevesa in danke (RDČD) je drugi najpogostejši vzrok smrti zaradi raka v Sloveniji in v regiji. Incidenca RDČD se v regiji povečuje pri obeh spolih.

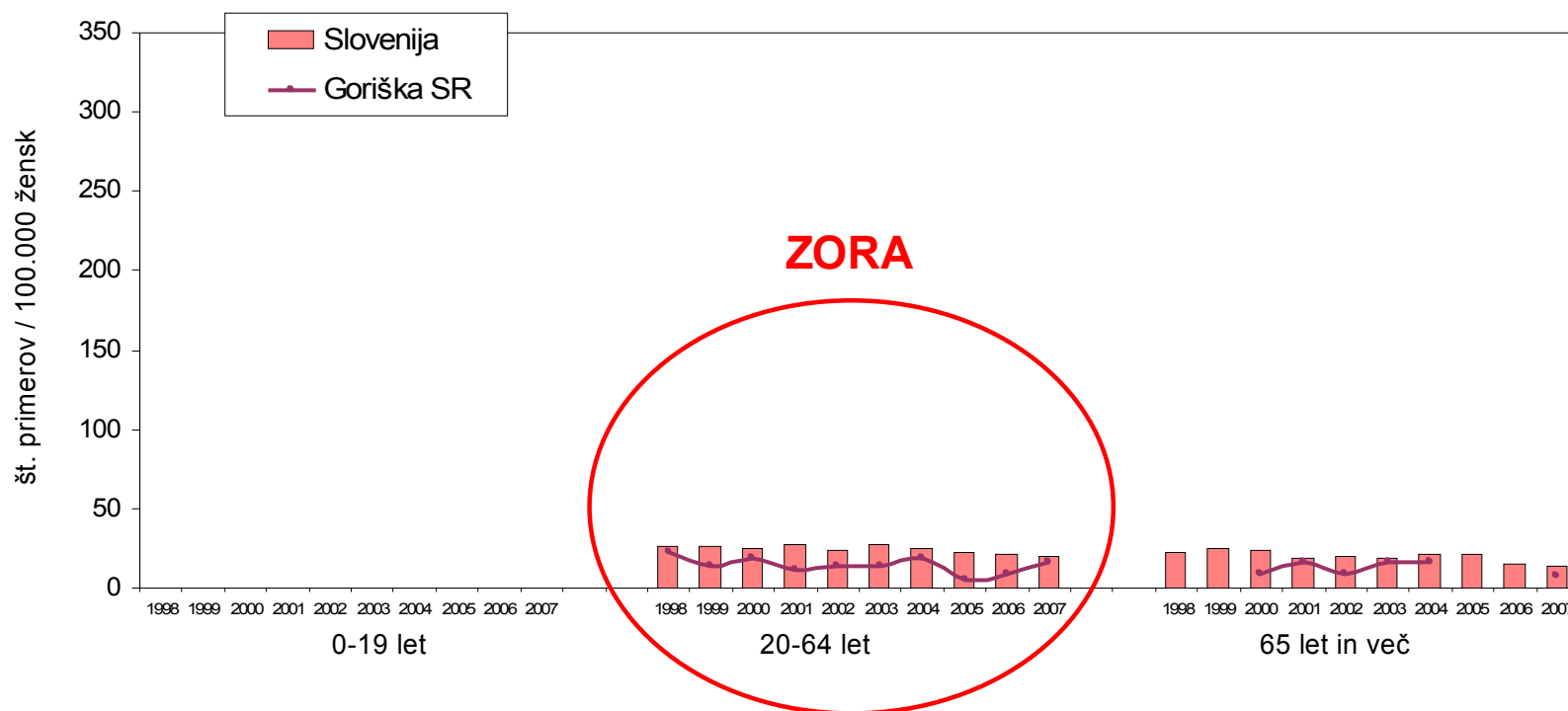
Program SVIT omogoča zgodnje odkrivanje in učinkovito zdravljenje tako predrakavih sprememb (polipov) kot tudi samega raka. Z uvedbo organiziranega presejanja (pregledovanjem odraslih v starosti od 50 do 69 let) lahko zmanjšamo pojavnost (incidenco) za 20-25% ter umrljivost za 15-33% in pomembno premaknemo stadij odkrite bolezni od razširjene oblike v smer omejenega stadija, ki ima veliko boljšo prognozo in nižje stroške zdravljenja.

Odzivnost ciljne populacije v letu 2009 na vabilo v program SVIT za Slovenijo: 36% - da bi bil program SVIT uspešen na ravni populacije, se ga mora udeležiti vsaj 70% povabljenih.

¹ Goriška statistična regija obsega področja upravnih enot Ajdovščina, Nova Gorica, Tolmin in Idrija.

Rak materničnega vratu ter preventivni program ZORA

Slika 2. GROBA INCIDENČNA STOPNJA RAKA MATERNIČNEGA VRATU PRI ŽENSKAH po starostnih skupinah GORIŠKA STATISTIČNA REGIJA IN SLOVENIJA, 1998-2007

V Sloveniji imamo organizirani populacijski presejalni program za zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb materničnega vratu (DP ZORA) že od leta 2003. V zadnjih petih letih je bilo v Sloveniji v okviru DR ZORA pregledanih **82,6% vseh žensk** v ciljni skupini, kar nas glede pregledanosti uvršča v sam evropski vrh. Incidenca raka materničnega vratu se je v Sloveniji v prvih šestih letih delovanja programa znižala za skoraj 40%.

V regiji se lahko pohvalimo z najmanjšo incidenčno stopnjo raka materničnega vratu (RMV) v letih 2007-2008 (še neobjavljeni podatki RR RS): v tem obdobju je bila celotna slovenska stopnja 13,8/100.000, v regiji 9,1/100.000.

Odzivnost žensk na program ZORA glede na vabila poslana iz ginekoloških ambulant v regiji je bila **93%** (poslanih vabil 6871, odzvanih 6377 žensk); medtem ko se je na vabila posredovana s strani DP ZORA² odzvalo 45% žensk (Slovenija 43%; obdobje 2006-2008).

Pohvala za odlične rezultate programa ZORA v regiji gre prizadevanjem vseh ginekologov regije v primarnem zdravstvenem varstvu žensk.

² Vabila iz registra ZORA so le manjši delež vseh vabil in ga prejmejo le ženske, ki nimajo svojega izbranega ginekologa ter ženske, ki imajo izbranega ginekologa, vendar so brez registriranega izvida BMV v registru v štirih letih.

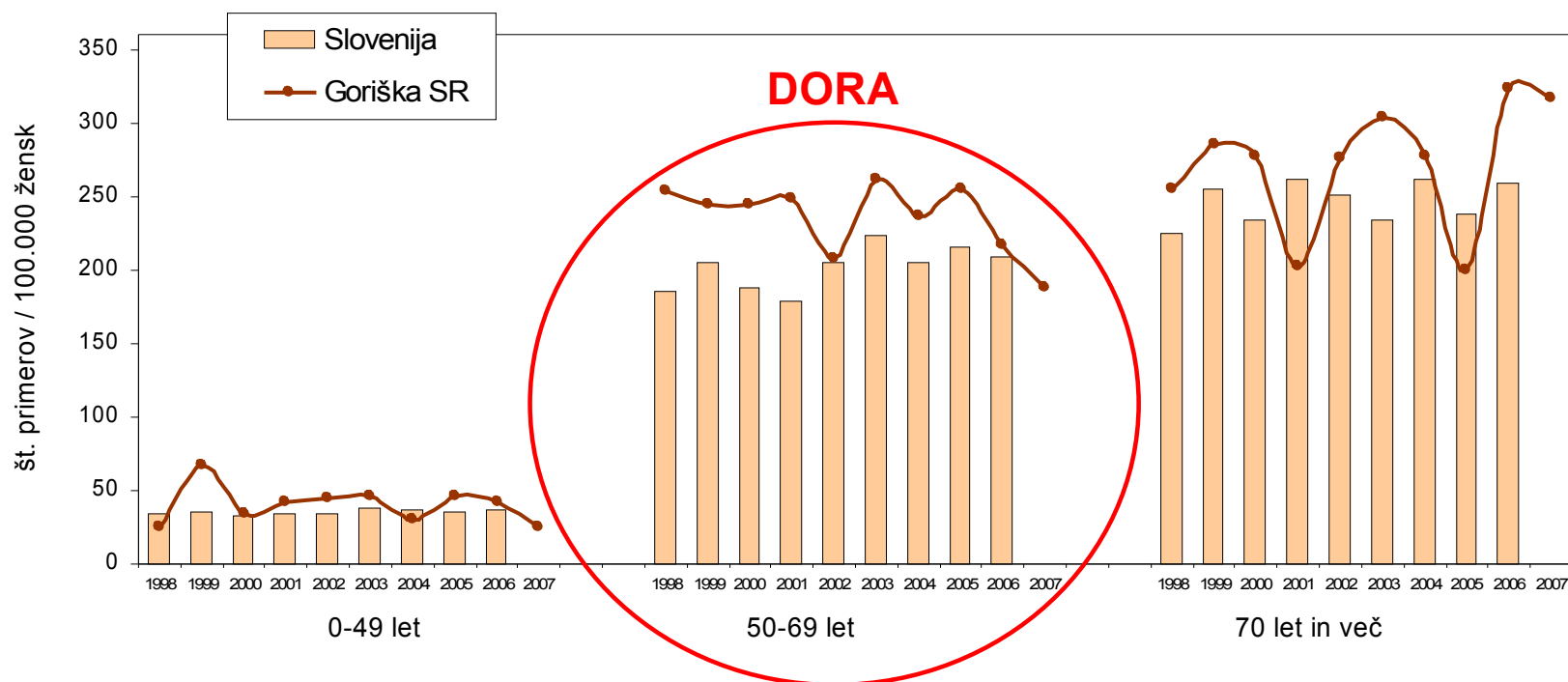
Tabela 1. Stopnjo pregledanosti po statističnih regijah - delež žensk (20–64 let) z najmanj enim izvidom BMV v štirih triletnih obdobjih po statističnih regijah

V Goriški SR je največja - v letih 2006-2009 je imelo najmanj 1 bris pregledanih kar 78% vseh prebivalk naše regije, starih 20-64 let.

Statistična regija	2003-2006	2004-2007	2005-2008	2006-2009
Goriška	75,2	75,6	76,2	77,9
Savinjska	75,4	75,5	76,0	77,1
JV Slovenija	71,7	73,0	73,6	75,2
Gorenjska	73,8	73,8	74,7	73,9
Zasavska	68,6	72,8	73,7	73,6
Osrednjeslovenska	72,4	71,5	71,6	72,7
Koroška	68,2	69,3	73,6	72,4
Slovenija	70,8	70,7	71,2	72,2
Spodnjeposavska	68,3	68,0	67,7	70,2
Obalno-kraška	69,4	68,7	68,2	69,4
Podravska	65,0	65,7	66,9	68,6
Pomurska	66,7	64,7	63,7	65,7
Notranjsko-kraška	65,8	63,6	61,1	62,4

Rak dojke ter preventivni program DORA

Slika 3. GROBA INCIDENČNA STOPNJA RAKA DOJKE PRI ŽENSKAH po starostnih skupinah GORIŠKA STATISTIČNA REGIJA IN SLOVENIJA, 1998-2007

Aprila 2008 so na Onkološkem inštitutu Ljubljana pričeli z izvajanjem državnega presejalnega programa za raka dojk DORA, ki z vnaprejšnjim vabljenjem omogoča ženskam med 50. in 69. letom presejalni pregled dojk z mamografijo. Uvajanja programa poteka postopno - pričeli so z vabljenjem žensk iz Mestne občine Ljubljana; statistika po letu in pol kaže visoko odzivnost žensk na povabilo k slikanju v programu DORA (65 %) glede na število naročenih. Iz strokovnih razlogov je treba presejanje širiti po manjših geografskih enotah.

Tako kot v Sloveniji je tudi v naši regiji rak dojke najpogostejša vrsta raka pri ženskah - med ženskami v regiji predstavlja četrtno novoodkritih rakavih obolenj. Incidenca raka dojke pri ženskah v regiji naraščala; v primerjavi s Slovenijo in z drugimi regijami v Sloveniji je že vrsto let visoka

Cilj programa DORA je v presejani populaciji **zmanjšati umrljivost žensk za rakom dojk za 25 do 30 odstotkov**, pogoj za uspešnost programa pa je, da se vabilu na **slikanje odzove vsaj 70% žensk**.

Viri:

- Register raka RS, podatki 1998-2007, Onkološki inštitut Ljubljana
- Incidenca raka v Sloveniji za leta 1998 do 2006, Ljubljana: Onkološki inštitut, Register raka za Slovenijo.
- Incidenca raka v Sloveniji za leto 2007 (v tisku), Ljubljana: Onkološki inštitut, Register raka za Slovenijo
- Državni program presejanja in zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki – program SVIT (medijsko obvestilo), CINDI Slovenija
- Državni program ZORA, izjava za javnost, januar 2010
- DP ZORA v slikah, priloga izjave za javnost, januar 2010
- Poročilo o rezultatih državnega programa ZORA v letih 2007 in 2008, Onkološki inštitut Ljubljana 2009
- <http://dora.onko-i.si/>
- <http://zora.onko-i.si/>
- <http://www.program-svit.si/>

Zavod za zdravstveno varstvo Nova Gorica
Enota za socialno medicino in promocijo zdravja